

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI OKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN
UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI¹ (BURDUR İLİ ÖRNEĞİ)**

Ali KOCAYİĞİT*

Prof. Dr. Salih UŞUN**

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemektir. Bu araştırma, tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018–2019 eğitim öğretim yılında Burdur ilinin Altınyayla ve Gölhisar ilçe merkezlerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 23 okul ve bu okullarda görev yapan 204 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Ağır (2007) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Örneklemde yer alan öğretmenlerin kişisel özelliklerini betimlemeye yönelik tanımlayıcı istatistikler kullanılmış, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ve alt boyutları incelenmiştir. Veriler normal dağılıma sahip olduğundan parametrik testler ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %42,2'sinin uzaktan eğitim hakkında çok az bilgiye sahip olduğu; %36,7'sinin uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgisi olduğu ve %21,1'inin de daha önce değişik kurumlardan uzaktan eğitim aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada, uzaktan eğitimin özelliklerinin önem bakımından değerlendirilmesinde “çeşitli nedenlerden dolayı mevcut eğitimin dışında kalan bireylere de eğitim-öğretim olanağı sağlaması” maddesi 4,33 ortalama puanla en önemli özellik olarak çıkmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılan iletişim yöntemlerinin önem bakımından değerlendirilmesinde ise en önemli iletişim 4,51 ortalama puanla “internet” olarak belirlenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumları 3,41 ortalama puan ile “yüksek” düzeyde çıkmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları arasında; cinsiyet, öğrenim durumu ve branş değişkenlerine göre farklılaşma olmadığı fakat mesleki kıdem değişkenine göre ise anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Öğretmen, Tutum

**ATTITUDES OF TEACHERS WORKING IN SCHOOLS AFFILIATED TO MINISTRY OF
NATIONAL EDUCATION TOWARDS DISTANCE EDUCATION (EXAMPLE OF BURDUR
PROVİNCE)
ABSTRACT**

The aim of this research is to determine the attitudes of the teachers working in schools affiliated to the Ministry of National Education towards distance education. This research is a survey model. The study group of the research consists of 23 schools affiliated to the Ministry of National Education in Altınyayla and Gölhisar district centers of Burdur province in 2018-2019 academic year and 204 teachers working in these schools. The data of the research were collected by “Distance Education Attitude Scale” developed by Ağır (2007). Descriptive statistics were used to describe the personal characteristics of the teachers in the sample, and the

¹ Bu çalışma, 29-30 Kasım 2019 tarihinde yapılan 5. Uluslararası Eğitim, Uzaktan Eğitim ve Eğitim Teknolojileri Kongresinde (ICDET) sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

* MEB, Sınıf Öğretmeni, Burdur Altınyayla Kızılyaka İlkokulu, alikocayigit@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0003-0110-9422

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, susun@mu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-1920-4578

attitudes and sub-dimensions of the teachers related to distance education were examined. Since the data has normal distribution, it has been analyzed by parametric tests. It was concluded that 42.2% of the teachers who participated in the research had little knowledge about distance education, 36.7% had enough knowledge about distance education and 21.1% had taken distance education from different institutions before. In the research, in the evaluation of the characteristics of distance education in terms of importance “providing education and training opportunities for individuals who are out of the current education due to various reasons” was the most important feature with an average score of 4.33. In addition, the most important communication in the evaluation of the importance of communication methods used in distance education applications was determined as “internet” with an average score of 4.51. In the research, teachers' attitudes towards distance education were found to be “high” with an average score of 3.41. In the research, it was concluded that there was no differentiation between teachers' attitudes towards distance education according to gender, education status and branch variables, but there was a significant difference in professional seniority variable.

Keywords: Distance education, Teacher, Attitude

1. GİRİŞ

Günümüzde her alanda kendini yetiştirip geliştirmek isteyen ve bunu da eğitimle yapabileceğini bilen bireylerin sayısındaki artış, eğitim alanlarının çeşitlenmesi ve daha kapsamlı olması sonucunu doğurmuştur. Artık zaman ve mekân sınırlamasının olmadığı, her an ve her yerde, her yaş grubuna hitap edebilen, kişiye hayat boyu öğrenme imkânı sağlayan eğitim öğretim etkinlikleri uygulanmaya başlanmıştır. Uzaktan eğitimin, zaman ve mekân sınırlılığını ortadan kaldırması, hayat boyu eğitim öğretim imkânı sunması bu yönüyle bakıldığında günümüzde yaygın olarak kullanılmasını ekonomik ve kaçınılmaz kılmaktadır. Teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği çağımızda, yüz yüze eğitime alternatif olabilecek uzaktan eğitim, yok sayılamayacak bir hal almıştır.

Bireyde var olan potansiyeli tespit edip, bu potansiyeli en üst düzeye çıkarabilme süreci olarak tanımlanabilecek eğitim olgusu toplumdaki topluma, zamandan zamana farklı biçimlerde şekillenmiş ve her yeni şekli ile de toplumları etkilemiştir. Tarihsel süreç içerisinde eğitim sistemi bağlamında, birçok strateji, yöntem ve teknik kullanılmış; çağın, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri ve insanların değişen ihtiyaçları doğrultusunda her dönemde, yeni yeni öğrenme ortamları önemini hissettirir olmuştur. 21. yüzyılın bilgi toplumunda teknolojik alanlarda meydana gelen devasa değişim ve gelişmeler de yeni bir kavramı ortaya çıkarmıştır ki bu da uzaktan eğitimidir (Yıldız, 2016).

Uzaktan eğitim; geleneksel öğrenme öğretme yöntemlerinin sınırlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinliklerini yürütme olanağının bulunmadığı durumlarda, eğitim etkinliklerini planlayıcılar ile öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belirli bir merkezden bir öğretme yöntemidir (Kaya, 2002). İşman (2005)'a göre uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelidir. Uzaktan öğretim ise, öğrenenler için öğrenim gereçleri hazırlayan uzaktaki bir kurumun ders geliştirme sürecini açıklamaktadır. Uzaktan öğretim, özellikle “öğrenme zamanı” bakımından büyük esneklik gösteren planlı ve sistematik bir etkinliktir. “Öğrenme yeri” bakımından

bir sınırlılık söz konusu değildir. Ancak “öğrenme hızı” yönünden büyük esneklik sağlar (Uşun, 2006). Uzaktan öğretimin dayandığı başlıca varsayımlar ise; bireylerin farklı eğitim-öğretim olanakları gereksiniminde olması, var olan uygulamaların bunu karşılayamaması, var olan uygulamalara yeni olanaklar eklenerek bireysel-bağımsız öğrenme ile kitle eğitiminin sağlanmasıdır. Yaratılan bu yeni seçenekler geleneksel eğitim-öğretim uygulamalarının yetersizliğini gidererek tüm bireylerin eğitim-öğretimden eşit yararlanmalarını sağlamaktadır. Dünyada pek çok ülkede, değişik türdeki eğitim-öğretim sorunlarının çözümü için uzaktan öğretim yönteminden yararlanılmaktadır (Dündar, Candemir, Demiray, Genç Kumtepe, Öztürk, Sağlık Terleme ve Ulutak, 2017).

Uzaktan eğitimin bazı yararları ve sınırlılıkları vardır. Kaya (2002)'ya göre uzaktan eğitimin yararları; insanlara değişik eğitim seçeneği sunma, fırsat eşitsizliğini en aza indirme, eğitimde maliyeti düşürme ve niteliği artırma, öğrenciye serbesti sağlama ve zengin bir eğitim ortamı sunma, bireysel ve bağımsız öğrenmeyi sağlama, bireye öğrenme sorumluluğu kazandırma, belli bir zamanda ve belli bir kapalı alanda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırma şeklinde özetlenebilir. Sınırlılıkları ise; yüz yüze eğitim ilişkilerinin kolay sağlanamaması, öğrencilerin sosyalleşmelerini engellemesi, yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilere yeterince yardım sağlayamama, çalışan öğrencilerin dinlenme zamanını alma, uygulamaya dönük derslerden yeterince yararlanamama, beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olamama, ulaşım olanaklarına ve iletişim teknolojilerine bağımlı olma şeklinde özetlenebilir. İşman (2005), uzaktan eğitimin sınırlılıklarına rağmen Türk eğitim sistemi içinde daha da yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmektedir.

Alanyazın tarandığında öğretmenlerin, öğrencilerin, öğretmen adayların ve üniversite çalışanlarının uzaktan eğitime yönelik tutumları az sayıda (Ağır, 2007; Ateş ve Altun, 2008; Birişçi, 2013; Barış, 2015; Yıldız, 2016; Dündar vd., 2017; Yenilmez, Balbağ ve Turgut, 2017) çalışıldığı görülmüştür. Öğretmenlerin eğitim teknolojilerine yönelik tutumları, internet kullanım durumları, yöneticilerin uzaktan eğitim teknolojilerine ilişkin görüşleri, öğretmenlerin uzaktan eğitimin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, öğrencilerin uzaktan eğitim algısı (Demirli, 2002; Yumuşak ve Kıyıcı, 2004; Çelik ve Bindak, 2005; Deniz, 2005; Sabancı, 2005; Turhan, 2005; Ağır ve Okçu, 2006; Pala, 2006; Tırnovalı, 2012; Yalman ve Kutluca, 2013; Gündüz, 2013; Özer ve Kır, 2018) gibi çalışmaların araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitimde yapılan çalışmaların genelde öğretmen görüşlerine göre değil öğrenci görüşlerine göre yapıldığı alanyazın taramasından anlaşılmaktadır.

Teknolojideki baş döndürücü ilerleme, öğretmenlerin ilerleyen ve gelişen bu teknolojiye ayak uydurabilmesini, görev ve sorumluluklarındaki değişiklikleri kabullenebilmelerini, yeni teknolojilere karşı nasıl bir tutum sergilemeleri gerektiğini önemli kılmaktadır. Uzaktan eğitimin etkili ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için öncelikle öğretmenlerin bu teknolojiye karşı tutumunu belirlemek gerekmektedir. Literatür taramasında, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının yeterince araştırılmadığı görülmüştür. Bu sebeple araştırma, alandaki bu boşluğu doldurması ve alana katkı sağlayacak olması nedeniyle önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan

öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri nedir?
2. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri nedir?
3. Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları;
 - a) Cinsiyet,
 - b) Öğrenim durumu,
 - c) Mesleki kıdem,
 - d) Branş değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2018).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018–2019 eğitim öğretim yılında Burdur ilinin Altınyayla ve Gölhisar ilçe merkezlerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 23 okul ve bu okullarda görev yapan 204 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	94	46,1
Erkek	110	53,9
Toplam	204	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %46,1'i kadın, %53,9'u da erkek öğretmenlerden oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumu, mesleki kıdemi ve branş değişkenlerine göre dağılımı Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğrenim Durumu	f	%
Ön lisans	12	5,9
Lisans	168	82,4
Lisansüstü	24	11,7
Toplam	204	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %5,9’u ön lisans; %82,4’ü lisans ve %11,7’si lisansüstü mezundur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılımı

Kıdem	f	%
1-5 yıl	42	20,6
6-10 yıl	70	34,3
11-15 yıl	22	10,8
16-20 yıl	16	7,8
21 yıl ve üzeri	54	26,5
Toplam	204	100,0

Tablo 3’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %20,6’sını 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler; %34,3’ünü 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler; %10,8’ini 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler; %7,8’ini 16-21 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ve %26,5’ini de 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Dağılımı

Branş	f	%
Sınıf Öğretmeni	54	26,5
İngilizce	19	9,3
Matematik	17	8,3
Edebiyat	15	7,4
Türkçe	12	5,9
Tarih	9	4,4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	9	4,4
Fen Bilimleri	8	3,9
Sosyal Bilgiler	8	3,9
Beden Eğitimi	6	2,9
Rehber öğretmen	6	2,9
Müzik	4	2,0
Biyoloji	4	2,0
Bilgisayar	3	1,5
Felsefe	2	1,0

Coğrafya	2	1,0
Görsel Sanatlar	2	1,0
Kimya	1	0,5
Fizik	1	0,5
Teknoloji Tasarım	0	0,0
Diğer	22	10,8
Toplam	204	100,0

Tablo 4’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %26,5’ini Sınıf Öğretmeni; %9,3’ünü İngilizce; %8,3’ünü Matematik; %7,4’ünü Edebiyat %5,9’unu Türkçe; %4,4’ünü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Tarih; %3,9’unu Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler; %2,9’unu Beden Eğitimi ve Rehber Öğretmen; %2,0’ını Müzik ve Biyoloji; %1,5’ini Bilgisayar; %1,0’ını Görsel Sanatlar, Felsefe ve Coğrafya; %0,5’ini Fizik ve Kimya; %10,8’ini ise diğer branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya Teknoloji Tasarım öğretmenlerinin katılmadığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri Ağır (2007) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin ilk bölümünü araştırmacının hazırladığı kişisel bilgileri içeren sorular; son bölümünü de Ağır (2007)’in geliştirdiği “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplandığı ölçek, Ağır (2007) tarafından geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış bir veri toplama aracıdır. Ölçeği araştırmacı bizzat kendisi uygulamıştır. Araştırmacı ölçeği uygulamadan önce, öğretmenlerle ölçek hakkında görüşmüş ve kullanım alanıyla ilgili açıklayıcı bilgiler vermiştir. Araştırmacı ölçeği uyguladıktan sonra elden toplamıştır. 236 öğretmene dağıtılan ölçeklerden 220 tanesinin döndüğü görülmüştür. Araştırmacıya ulaşan bu ölçeklerden 12 tanesinde boşlukların bulunması, 4 tanesinde de iki ve daha fazla seçeneklerin işaretlenmesi bu ölçeklerin geçerli sayılmamasına neden olmuştur. Bu araştırmada çözümleme için 204 tane ölçek geçerli sayılmıştır. 21 maddelik Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin iki boyutu bulunmaktadır. Uzaktan Eğitimin Avantajlarını oluşturan boyutta “1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21.” maddeler, Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarını oluşturan diğer boyutta da “4, 6, 9, 12, 15, 18, 20.” maddeler bulunmaktadır.

Bu araştırmada Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğine yapılan güvenilirlik analizinde ölçeğin tamamı için güvenilirlik Cronbach’s Alpha katsayısı .74 çıkmış ve testin güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Büyüköztürk (2006)’e göre, güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Örneklemde yer alan öğretmenlerin kişisel özelliklerini betimlemeye yönelik tanımlayıcı istatistikler kullanılmış, öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ve alt boyutları incelenmiştir. Veriler normal dağılıma sahip olduğundan parametrik testler ile analiz

edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesine ilişkin bulgular yorumlanırken 4.20-5.00 arası “çok yüksek”, 3.40-4.19 arası “yüksek”, 2.60-3.39 arası “orta”, 1.80-2.59 arası “düşük”, 1.00-1.80 arası ise “çok düşük” olarak değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin “uzaktan eğitime” yönelik görüşleri, “uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri” ve “uzaktan eğitime karşı tutumlarının” çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına ait bulgulara başlıklar halinde yer verilmiştir.

3.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

3.1.1 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Daha Önceden Uzaktan Eğitim Alma Durumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “uzaktan eğitim” hakkındaki bilgi düzeyleri ve daha önceden “uzaktan eğitim” alma durumlarına göre dağılımı Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Daha Önceden Uzaktan Eğitim Alma Durumları

Bilgi Düzeyi ve Eğitim Alma Durumu	f	%
Çok az bilgim var	86	42,2
Yeterince bilgim var	75	36,7
Uzaktan eğitim aldım	43	21,1
Toplam	204	100

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %42,2’sinin uzaktan eğitim hakkında çok az bilgiye sahip olduğu; %36,7’sinin uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgisi olduğu ve %21,1’inin de daha önce değişik kurumlardan uzaktan eğitim aldığı görülmektedir.

3.1.2 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimin Özelliklerini Önem Bakımından Derecelendirmesi

Tablo 6’da, araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin özelliklerinin önem bakımından değerlendirilmesine ait bulgular mevcuttur. Çeşitli nedenlerden dolayı “mevcut eğitimin dışında kalan öğrencilere de eğitim-öğretim olanağı sağlaması” maddesi 4,33 ortalama puanla en önemli özellik olarak belirlenmiş bu özelliğin yanı sıra; “uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması” ile “mekân sınırlamasının olmaması” da uzaktan eğitimin en önemli avantajları olarak görülmüştür.

Tablo 6. Uzaktan Eğitimin Özelliklerine Ait Bulgular

	1	2	3	4	5	Ort.
Zaman sınırlaması olmaması	8	14	29	35	118	4,18
Mekân sınırlaması olmaması	8	5	27	45	119	4,28

Bireysel eğitimi desteklemesi	12	9	39	42	102	4,04
Bilgi teknolojilerinin eğitimde kullanılması	6	7	30	59	102	4,19
Mevcut eğitimin dışında kalan öğrencilere de eğitim olanağı sağlaması	7	4	27	42	124	4,33
Uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması	5	11	23	45	120	4,29

3.1.3 Uzaktan Eğitimde Kullanılan İletişim Yöntemlerinin Etkililik Derecesine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 7 incelendiğinde, uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılan iletişim yöntemlerinin önem bakımından değerlendirilmesine ait bulgulardan en önemli iletişim yöntemi, 4,51 ortalama puanla internet olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim iletişim yöntemlerinden en fazla kullanmak istediği yöntem internettir. Bununla birlikte posta yöntemiyle uzaktan eğitim 1,78 ortalama puanla en az kullanılmak istenen yöntem olarak belirlendiği görülmektedir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitimde Kullanılan İletişim Yöntemlerine Ait Bulgular

	1	2	3	4	5	Ort.
Posta	120	36	29	9	10	1,78
Televizyon	40	51	67	34	12	2,64
Kablolu Yayın	31	51	76	32	14	2,74
İnternet	8	4	10	34	148	4,51
Video Konferans	7	19	26	66	86	4,00
Telekonferans	17	22	51	59	55	3,55

3.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerine ait bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri

	N	X	S
Uzaktan Eğitimin Avantajları	204	3,42	.57
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	204	3,41	.65
Uzaktan Eğitim Tutum (Tüm Boyutlar)	204	3,41	.36

Tablo 8'de öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları boyutlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma puanları sunulmuştur. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum puan

ortalamaları 3,41 ile “yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmada öğretmenlerin ölçeğinin uzaktan eğitimin avantajları boyutuna ait tutum puan ortalamaları 3,42 ile “yüksek” düzeyde, uzaktan eğitimin dezavantajlarına ait tutum puan ortalamaları da 3,41 ile “yüksek” düzeyde çıkmıştır.

3.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarının cinsiyet, öğrenim durumu, mesleki kıdem ve branş değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.3.1 Cinsiyet Değişkeni

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlayabilmek için uygulanan t-testi sonuçlarına ait bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonucu

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	Sd	t	p
Uzaktan Eğitimin Avantajları	Kadın	94	3,4916	.55889	202	1,775	.077
	Erkek	110	3,3506	.57098			
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	Kadın	94	3,3693	.62267	202	-.983	.327
	Erkek	110	3,4597	.68152			
Uzaktan Eğitim Tutum	Kadın	94	3,4509	.34760	202	1,269	.206
	Erkek	110	3,3870	.36677			

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumları, uzaktan eğitimin avantajları ve uzaktan eğitimin dezavantajları boyutlarında ortalama puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark yoktur ($p>.05$). Kadın öğretmenlerin uzaktan eğitimin avantajları boyutunda ve uzaktan eğitim tutum ortalama puanlarında erkek öğretmenlere göre daha fazladır. Uzaktan eğitim dezavantajları boyutunda ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

3.3.2 Öğrenim Durumu Değişkeni

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçlarının bulguları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Öğrenim Durumları Değişkenine Göre ANOVA Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Uzaktan	Gruplarası	,321	2	,160	,493	,611

Eğitimin Avantajları	Gruplarıçi	65,283	201	,325		
	Toplam	65,604	203			
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	Gruplararası	1,399	2	,700		
	Gruplarıçi	85,701	201	,426	1,641	,196
	Toplam	87,100	203			
Uzaktan Eğitim Tutum	Gruplararası	,345	2	,172		
	Gruplarıçi	25,761	201	,128	1,346	,263
	Toplam	26,106	203			

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı ($p > ,05$) görülmüştür.

3.3.3 Mesleki Kıdem Değişkeni

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlayabilmek için ANOVA yapılmış ve analiz sonuçlarına ait bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Uzaktan Eğitimin Avantajları	Gruplararası	1,932	4	,483			
	Gruplarıçi	63,672	199	,320	1,510	,201	
	Toplam	65,604	203				
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	Gruplararası	5,582	4	1,396			
	Gruplarıçi	81,518	199	,410	3,407	,010*	1-5
	Toplam	87,100	203				
Uzaktan Eğitim Tutum	Gruplararası	,397	4	,099			
	Gruplarıçi	25,709	199	,129	,768	,547	
	Toplam	26,106	203				

Kategoriler: 1“1-5 yıl arası”, 2“6-10 yıl arası”, 3“11-15 yıl arası”, 4“16-20 yıl arası”, 5“21 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip öğretmenleri göstermektedir.

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının mesleki kıdemlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış ve uzaktan eğitimin avantajları ile uzaktan eğitim tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p > ,05$) görülmüştür. Fakat uzaktan eğitimin dezavantajları boyutunda anlamlı bir farklılık ($p < ,05$) vardır. Bu anlamlı fark “1-5 yıl arası” mesleki kıdeme sahip öğretmenlerle “21

yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında “21 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip öğretmenler lehindedir.

3.3.4 Branş Değişkeni

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmış ve elde edilen analize ait sonuçların bulguları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Branş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Uzaktan Eğitimin Avantajları	Gruplararası	5,597	19	,316	,974	,493
	Gruplarıçi	59,607	184	,324		
	Toplam	65,604	203			
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	Gruplararası	11,795	19	,621	1,517	,084
	Gruplarıçi	75,305	184	,409		
	Toplam	87,100	203			
Uzaktan Eğitim Tutum	Gruplararası	2,129	19	,112	,860	,633
	Gruplarıçi	23,977	184	,130		
	Toplam	26,106	203			

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının branş değişkenine göre değişip değişmediğine bakılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>,05$) görülmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya 94 kadın, 110 erkek olmak üzere toplamda 204 öğretmen dahil olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (%82,4) lisans düzeyinde öğrenime sahip oldukları görülmüştür. Araştırmada en fazla 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler (%34,3) yer almıştır. Teknoloji Tasarım dersi öğretmeni hariç diğer tüm branşlardaki öğretmenler araştırmaya katılmışlardır.

Araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri, tutum düzeyleri ile tutum düzeylerinin, cinsiyet, öğrenim durumu, mesleki kıdem ve branşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir. Bu analizler sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakınının uzaktan eğitim hakkında çok az bilgiye sahip olduğu (yeterli bilgiye sahip olmadığı), %21,1’inin ise daha önceden farklı kurumlardan uzaktan eğitim almış olduğu görülmüştür. Alakoç (2001) ve Ağır (2007)’in çalışmalarında da öğretim üyeleri ve öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitimin özelliklerinden olan “mevcut eğitim dışındaki bireylere eğitim öğretim olanağı sağlaması” en önemli özellik olarak öğretmenler tarafından belirtilmiş, ayrıca “uzaktan eğitimin maliyetinin örgün eğitime göre daha düşük olması” ve “uzaktan eğitimde mekân sınırlamasının olmaması” da önemli avantajları olarak görülmüştür. Yapılan bazı araştırmalarda da (Alakoç, 2001; Demirli, 2002; Wilhelm, 2003; Turhan, 2005; Ağır, 2007; Yenilmez, Balbağ ve Turgut, 2017) uzaktan eğitimin en önemli özellikleri olarak zaman ve mekân sınırlamasının olmaması ve değişik nedenlerle mevcut eğitim sisteminin dışında kalan bireylere eğitim öğretim olanağı sağlaması şeklinde belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim yöntemlerinden biri olan internet, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından en çok kullanılmak istenen uzaktan eğitim yöntemi olarak belirlenirken en az kullanılmak istenen yöntem de posta yöntemi olarak tercih edilmiştir. Bu sonucu yapılan bazı araştırmalar (Alakoç, 2001; Horzum, 2003; Ağır, 2007; Dünder, vd. 2017; Yenilmez, Balbağ ve Turgut, 2017; Özer ve Kır, 2018) da desteklemektedir. Günümüzde bilgisayar ve internetin hemen hemen her alanda kullanılıyor olması bireylerin bu iletişim yolunu tercih etmesinde büyük etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum puan ortalamaları 3,41 ile “yüksek” seviyede çıkmıştır. Yani öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin belli bir kısmının (%21,1) uzaktan eğitim almış olması ve bazılarının da (%36,7) uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgisinin olması öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki tutumlarının yüksek çıkmasında etkin olmuş olabilir. Araştırmaya katılan öğretmenler uzaktan eğitim uygulamaları hakkında olumlu bir tutuma sahiptir diyebiliriz. Yıldız (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını 3,24 ortalama ile “orta” düzeyde bulmuştur. Bu sonuç bizim araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Bu sonucun “orta” düzeyde çıkmasının nedeni olarak da öğrencilerin uzaktan eğitimden yararlanma durumlarının, uzaktan eğitimden daha önce faydalanma durumlarının veya araştırmaya katılan öğrenenlerin öğrenme stillerinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ta öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumları, uzaktan eğitimin avantajları ve uzaktan eğitimin dezavantajları boyutlarında ortalama puanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğidir. Yapılan bazı araştırmalarda (Horzum, 2003; Kışla, 2005; Ağır, 2007; Ateş ve Altun, 2008; Karaoğlu, 2008; Şimşek, İskenderoğlu ve İskenderoğlu, 2010; Tırnovalı, 2012; Birişçi, 2013; Gündüz, 2013; Yalman ve Kutluca, 2013; Barış, 2015 ve Yıldız, 2016) da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kadın öğretmenlerin uzaktan eğitimin avantajları alt faktöründe ve uzaktan eğitim tutum puan ortalamalarında erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülürken, uzaktan eğitim dezavantajları alt faktöründe ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının öğrenim durumları ve branşlarına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Ağır (2007)’in yaptığı araştırma sonucuyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitimin avantajları boyutu ile uzaktan eğitim tutumlarında farklılaşmadığı, fakat uzaktan eğitimin dezavantajları alt faktöründe anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Tutum puanlarının mesleki kıdeme göre ortalama puanlarına bakıldığında, mesleki kıdem ortalama puanları arasında, uzaktan eğitimin dezavantajları boyutunda “1-5 yıl arası” mesleki kıdeme sahip öğretmenlerle “21 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında “21 yıl ve üzeri” mesleki kıdeme sahip öğretmenler lehinde, anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Bu yönüyle bakıldığında mesleki kıdemi en çok olan öğretmenler mesleki kıdemi en az olan öğretmenlere göre uzaktan eğitime bakış açılarının daha olumlu olduğu sonucu çıkartılabilir.

Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Nicel araştırma yöntemiyle yapılan bu araştırma, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak da yapılabilir.
2. Bu çalışmada seçilen örneklem sayısından fazla çalışma gruplarıyla da araştırma yapılabilir.
3. Böyle bir araştırma yükseköğretimde görev yapan öğretim elemanlarına uygulanarak onların konu hakkındaki düşünceleri alınabilir veya tutum düzeyleri belirlenebilir.
4. Öğretmenlere uzaktan eğitim ile ilgili daha fazla hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

AĞIR, Fatma, (2007). “Özel Okullarda ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi”, **Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Balıkesir.

AĞIR, Fatma ve OKÇU Aydın, (2006), İlköğretimde Çalışan Öğretmenlerin İnternet Kullanımına Karşı Tutumlarının Belirlenmesi, **7. Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Özetler Kitabı**, s. 288, 7-9 Eylül 2006, Gazi Üniversitesi, Ankara.

ALAKOÇ, Zehra, (2001). Genel Olarak Uzaktan Öğretim ve Konuya Öğretim Üyelerinin Bakış Açuları, **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S. 3: s. 403-413.

ATEŞ, Alev ve ALTUN, Eralp, (2008), Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. XXVIII, S.3: s.125-145.

BARIŞ, Mehmet Fatih, (2015), Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. **Sakarya University Journal of Education**, C. V, S. 2 (Ağustos/August 2015): s. 36-46.

BİRİŞÇİ, Salih, (2013), Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri, **Journal of Instructional Technologies & Teacher Education**, C. I, S. 2: s. 24-40.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener, (2006), **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı** (6. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.

ÇELİK, Halil Coşkun ve BİNDAK, Recep, (2005), İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. VI, S. 10: s. 27–38.

DEMİRLİ, Cihad, (2002), Web tabanlı öğretim uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri, **Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Eskişehir** (23-25 Mayıs 2002).

DENİZ, Levent, (2005), İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf ve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları. **The Turkish Online Journal of Educational Technology. TOJET. October 2005 ISSN: 1303-6521**, C. IV, S. 4: s. 191-203.

DÜNDAR, Serpil, CANDEMİR, Özden, DEMİRAY, Emine, GENÇ KUMTEPE, Evrim, ÖZTÜRK, Serap, SAĞLIK TERLEMEZ, Mediha ve ULUTAK, İlknur, (2017), Anadolu Üniversitesi Çalışanlarının Açık ve Uzaktan Öğretime İlişkin Tutumları, **Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi**, C. III, S. 4: s. 187-227.

GÜNDÜZ, Abdullah Yasin, (2013), “Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı”, **Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya.

HORZUM, Mehmet Barış, (2003), “Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri (Sakarya Üniversitesi Örneği)”, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya.

İŞMAN, Aytekin, (2005), **Uzaktan Eğitim** (Genişletilmiş 2. Baskı), Ankara: Öğreti Pegem A Yayınları.

KARAOĞLU, Ahmet, (2008), “İlköğretim Bilgisayar Derslerinde Web Tabanlı Eğitimin Öğrenci Başarı Düzeyine Etkisi”, **Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul.

KARASAR, Niyazi, (2018), **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler** (33. Basım), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

KAYA, Zeki, (2002), **Uzaktan Eğitim** (1. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.

KIŞLA, Tarık, (2005), “Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları”, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İzmir.

ÖZER, Nilay ve KIR, Şeyda, (2018), Halk Eğitim Merkezinde Görev Yapan Öğretmenlerin Yetişkin Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri, **Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi**, C. IV, S. 4: s. 69-86.

PALA, Aynur, (2006), İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerine Yönelik Tutumları, **Sosyal Bilimler Dergisi**, C. XVI, s. 177-188.

SABANCI, Betül, (2005), “İlköğretimde Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin İnternet Kullanma Durumları”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Eskişehir.

ŞİMŞEK, Alper, İSKENDEROĞLU, Tuba ve İSKENDEROĞLU, Metin, (2010), Investigating Preservice Computer Teachers' Attitudes Towards Distance Education, **Procedia Social and Behavioral Sciences**, C. IX, s. 324-328.

TIRNOVALI, Aslı, (2012), "Uzaktan Eğitimde İnternet Tabanlı Eğitim Programlarının Temel Boyutlarına Yönelik Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşleri ve Öneriler", **Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Mersin.

TURHAN, Esra, (2005), "Okul Yöneticilerinin Geliştirilmeye İhtiyaç Duydukları Yönetmelik Süreçlere ve Uzaktan Eğitim Teknolojilerine İlişkin Görüşleri. Eskişehir Örneği", **Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Eskişehir.

UŞUN, Salih, (2006), **Uzaktan Eğitim** (1. Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

WILHELM, William J., (2003), Teaching Communications Online Using the Master Teacher Model, **Delta Pi Epsilon Journal**, C. XLV, S. 1: s. 34-47.

YALMAN, Murat ve KUTLUCA, Tamer, (2013), Matematik Öğretmeni Adaylarının Bölüm Dersleri İçin Kullanılan Uzaktan Eğitim Sistemi Hakkındaki Yaklaşımları, **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. XXI, s. 197-208.

YENİLMEZ, Kürşat, BALBAĞ, M. Zafer ve TURGUT, Melih, (2017), Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, **Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. XIX, S. 2: s. 91-107.

YILDIZ, Sevilay, (2016), Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları, **AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. XVI, S. 1: s. 301-329.

YUMUŞAK, Ahmet ve KIYICI, Gülbin, (2004), İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi; Demirci Örneği, **4. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Sakarya** (24–25–26 Kasım 2004).